

Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Tarzı Algılarının İncelenmesi

Eyyüp SARIKOL*¹

Pelin USTAOĞLU HOŞVER²

¹ Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, *IĞDIR*

² Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, *DÜZCE*

 DOI: 10.31680/gaunjss.1243219

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 27.01.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 25.02.2023

Yayın Tarihi / Published: 25.03.2023

Öz

İnsanlık tarihinin çok eski dönemlerine kadar dayanan liderlik kavramıyla birlikte, etkili liderlik ile başarılı antrenörlüğün doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Liderlik stilleri, bu stillerin performansa katkısı, sporcuyla başarılı kılması, sporcu-antrenör ilişkisini güçlendirmesi, antrenör sporcu iletişimini kuvvetlendirmesi, sporcuların motivasyonunun olumlu yönde arttırması liderlik açısından antrenörlüğe olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı; spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören antrenörlük bölümü öğrencilerinin liderlik tarzı algılarının incelenmesidir. Araştırma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılından Iğdır Üniversitesi SBF'de (Spor Bilimleri Fakültesi) öğrenim gören 206 gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Araştırma da veri toplama yöntemi olarak "Kişisel Bilgi Formu", ile Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; araştırma grubunun cinsiyet değişkeni, lisanslı sporcu olma durumu, yaş değişkeni, sınıf değişkeni, gelir durumu, haftalık spor yapma süresi ve yaptığı spor türüne göre çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırma grubunun spor yapma durumu ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarında politik liderlik toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenirken, ölçek alt boyutları insan kaynaklı liderlik ve yapısal liderlik puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür, araştırma grubunun sporun hayatınızdaki önemi ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarından insan kaynaklı liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenirken, ölçek alt boyutları politik liderlik, karizmatik liderlik ve yapısal liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak; araştırmada yer alan öğrencilerin liderlik düzeylerinin yüksek olduğu ve ikinci sınıf öğrencilerin liderlik özelliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Liderlik, Motivasyon, Fair play

Examination of The Leadership Style Perceptions of The Students in the Faculty of Sports Sciences

Abstract

It is thought that effective leadership and successful coaching are directly proportional to the concept of leadership, which dates back to the very old times of human history. Leadership styles, their contribution to performance, making the athlete successful, strengthening the athlete-coach relationship, strengthening the coach-athlete communication, increasing the motivation of the athletes positively are thought to contribute positively to coaching in terms of leadership. The aim of this study is to examine the leadership style perceptions of the students of the coaching department studying at the faculty of sports sciences. The research group consisted of 206 volunteer students studying at Iğdır University SBF (Faculty of Sports Sciences) in the 2022-2023 academic year. In the research, "Personal Information Form" and Multidimensional Leadership Orientations Scale (CYLYÖ) were used as data collection methods. The obtained data were analyzed using the SPSS statistical program. According to the research findings; It was seen that there was no statistically significant difference between the total score of the multi-directional leadership orientation scale and the total score of all sub-dimensions of the research group according to the gender variable, status of being a licensed athlete, age variable, class variable, income status,

* Sorumlu Yazar: Eyyüp SARIKOL

E-mail: eyupcan-87@hotmail.com

weekly sports time and type of sports. . While it was determined that there was a significant difference between the sporting status of the research group and the total score of the versatile leadership orientation scale and the total score of the political leadership in the scale sub-dimensions, it was seen that there was no significant difference between the sub-dimensions of the human-based leadership, charismatic leadership and structural leadership. While it was determined that there was a statistically significant difference between the importance of sports in your life and the total score of the versatile leadership orientations scale and the total score of human-induced leadership from the sub-dimensions, there was no statistically significant difference between the total score of the sub-dimensions of political leadership, charismatic leadership and structural leadership. In conclusion; It was seen that the leadership levels of the students in the research were high and the leadership characteristics of the second year students were higher.

Keywords: Sports, Leadership, Motivation, Fair play

Giriş

Liderlik kavramı, insanlık tarihinin çok eski dönemlerine kadar dayanan bir olgudur. İnsanoğlu bir toplumun doğal üyesi olarak dünyaya gelir ve sosyal bir canlı olarak hayatını devam ettirir. İnsanoğlu bu süreçte bazı gereksinimlerini kendi giderebilirken bazılarını ise başkalarından aldığı destekle giderebilmektedir. İşte bu süreç içerisinde insanların kendi başına gideremediği gereksinimler için onlara kılavuzluk edip yol gösterecek, iş birliği yaparak zorlukların üstesinden gelmesine destek sağlayacak bir lidere ihtiyaç duymaktadırlar (Dursun vd., 2019).

İşbirliğinin gerçekleştiği ortamlarda bazı bireyler diğerlerinden daha baskın rol üstlenerek ön planda yer alırlar ve diğer grup mensuplarının onayı ile lider konumunda bulunurlar (Tekin ve. Zorba, 2017). Bir grup ya da örgütteki bireyleri belirli bir amaç doğrultusunda kontrol altına alabilme yeteneğine sahip olan, insanları kendi istekleri doğrultusunda etkileyip onlara yol gösteren ve onların istekleri be ihtiyaçları doğrultusunda onlara yol çizen eğitimcilere lider denir (Baltaş, 2003).

Liderler en yüksek mevkide yer alan, sosyal yapının bir parçasıdır ve sosyal hareketlerin kontrol altında tutulması amacıyla ön planda bulunan bir bireydir (İbicioğlu, vd., 2009). Sosyal becerilerini kullanabilen, kararlı, sorumluluk üstlenmekten korkmayan, etkileyici konuşma becerisine sahip, farklı durumlara ve zorluklara uyum sağlayabilen, kavramsal düşünme becerisine sahip, kendine güvenen, ikna edebilme gücüne sahip liderlerin işlerinde daha başarıları oldukları düşünülmektedir (Atar ve Özbek, 2009).

Kirkpatrick ve Locke (1991); liderlik özelliğine sahip kişilerde başarıma arzusuna sahip olma, azim, tutku girişkenlik, özgüven, güdülenme, duygusal güçlülük, motivasyon, dürüstlük, bilişsel beceri gibi özelliklere sahip olduklarını düşünmektedirler (Kirkpatrick ve Locke, 1991). Son yıllarda yapılan araştırmalarda da yukarıda belirtilen özelliklere paralel olarak iyi bir liderde bulunması gereken özelliklere; gerçeklik, mizah duygusu, çalışanların sağlık sorunları ile yakından ilgilenme, çalışanlarının başarılarını

kutlama ve motivasyonlarını arttırmaya yönelik girişimde bulunma gibi özellikler de eklemiştir (Karadağ, 2013).

Farklı kişilik özellikler taşıyan liderlerin benzer durumlarda farklı davranışlar gösterdikleri farklı bilim insanları tarafından farklı çalışmalarla ortaya konulmuş bir bilgidir. Bu bilgi ışığında farklı kişilik özelliklerine sahip antrenörlerin farklı liderlik tarzlarının olduğu düşünülmektedir (Gough, 1984; Lord 1986, Hogan, 1994; Thomas, 1996, akt. İbicioğlu vd. 2009). Sporda ise; lider antrenörlerin farklı durumlarda farklı tutumlar sergilemeleri beklenebilir fakat bu durum antrenörlerin kişisel özelliklerine göre benzer durumlar göstermesini beklemek de mümkündür (Williams1993).

Liderlik açısından antrenörlük; tek bir amaç için hareket eden takım üyelerinin ya da sporcuların eğitimli bir lider tarafından doğru ve zekice yönlendirilmesidir. (Yılmaz, 2008). Son yıllarda yapılan spor araştırmalarında, etkili liderlik ile başarılı antrenörlüğün doğru orantılı olduğu belirtilmektedir. Liderlik stilleri, bu stillerin performansa katkısı, sporcuyu başarılı kılması, sporcuyu ve antrenör ilişkisini güçlendirmesi, takımın birbirleriyle olan bağını arttırması, antrenör sporcuyu iletişimini kuvvetlendirmesi, sporcuların motivasyonunun olumlu yönde arttırması liderlik açısından antrenörlüğe olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir (Karadağ, 2013).

Bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı; spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören antrenörlük bölümü öğrencilerinin liderlik tarzı algılarının incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılından İğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 206 (82 kadın, 124 erkek) gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Araştırma da veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu", ile ikinci bölümde ise öğrencilerin liderlik algı düzeylerini belirlemeye yönelik Dursun ve ark., (2019) tarafından geliştirilen "Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ)" kullanılmıştır.

Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği (ÇYLYÖ): Beşli likert tipi ölçek formunun derecelenmesi, alt boyutları ve puan sınırları; Ölçek Alt Boyutları, Politik Liderlik (5 madde), İnsan Kaynaklı Liderlik (5 madde), Karizmatik Liderlik (5 madde), Yapısal Liderlikdir. Derecelendirme: 1: Tamamen Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

Verilerin Analizi

Veriler SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma grubunun demografik bilgileri ve liderlik algı düzeyleri tanımlayıcı istatistikler olarak yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılarak özetlenmiştir. Verilerin normallik analizi değerlendirildiğinde, normal dağılım göstermediği belirlenen verilerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır. İki bağımsız grup ortalamalarını karşılaştırmak ve aralarındaki anlamlılığını test etmek amacıyla Mann Whitney U testi, üç veya daha fazla sayıda grubun ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik bilgileri

		Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	82	39,8
	Erkek	124	60,2
Yaş	18-21 yaş	74	35,9
	22-25 yaş	116	56,3
	26-29 yaş	16	7,8
Sınıf	İkinci sınıf	62	30,1
	Üçüncü sınıf	34	16,5
	Dördüncü sınıf	110	53,4
Gelir Durumu	1500 TL ve altı	133	64,6
	1501-3000 TL	31	15
	3001-4500 TL	16	7,8
	4500 TL ve üzeri	26	12,6
Spor Yapıyor musunuz?	Evet	164	79,6
	Hayır	42	20,4
Lisanslı Sporcu musunuz?	Evet	98	47,6
	Hayır	108	52,4
Haftalık Spor Yapma Süresi	1 saat ve altı	47	22,8
	1-3 saat	71	34,5
	4 saat ve üzeri	88	42,7
Yaptığınız Spor Türü	Bireysel	100	48,5
	Takım	42	20,4
	Her ikisi	64	31,1
Sporun Hayatınızdaki Önemi	Önemsiz	93	45,1
	Çok önemli	113	54,9

Tablo 1 incelendiğinde araştırma grubunun; %39,8'inin kadın, %60,2'sinin erkek olduğu, %56,3'ünün 22-25 yaş aralığında olduğu, %53,4'ünün dördüncü sınıfta eğitim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %64,6'sının 1500 TL'inin altında gelir düzeyine sahip olduğu, %79,6'sının spor yaptığı, %52,4'ünün herhangi bir spor lisansına sahip olmadığı ve %42,7'sinin haftada 4 saat ve üzeri spor yaptıkları

görülmüştür. Araştırma grubunun %48,5'inin bireysel spor yaptığı ve %54,9'u için sporun çok önemli olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği Madde Ortalamaları

	X	SS
Mantıklı düşünürüm.	4,21	1,09
Başkalarının sorunlarına karşı duyarlıyım.	4,17	1,05
İnsanları harekete geçirme yeteneğine sahibim	3,80	1,01
Dikkatli plan yaparım.	3,91	1,00
Planlanan işlerin zamanında bitirilmesine önem veririm	4,07	1,11
İnsanları ikna etmede başarılıyım.	3,85	1,04
Problemleri mantıklı düşünerek çözerim.	4,06	1,02
Başkasının fikirlerini önemserim.	3,97	1,13
Güç sahibi insanların desteğini almada başarılıyım	3,67	1,05
İnsanları etkileme yeteneğine sahibim.	3,79	,99
İnsanlar için ilham kaynağıyım.	3,50	,99
İnsanlar arasındaki sorunları çözme konusunda gayretliyim.	3,96	1,13
Yaratıcı bir insanımdır.	3,81	1,11
İnsanlara yardım etmeyi severim.	4,24	1,09
Kendimi karizmatik bulurum	3,70	1,28
Heyecan verici yeni fikirler yaratırım	3,78	1,10
İyi bir dinleyiciyim.	4,20	1,05
Zorluklara rağmen başarıya ulaşıyorum.	4,02	1,09
Doğru kararlar vermede başarılıyım.	3,94	1,19
Politik liderlik alt boyut toplam puan ortalaması	18,59	3,86
İnsan kaynaklı liderlik alt boyut toplam puan ortalaması	20,53	4,41
Karizmatik liderlik alt boyut toplam puan ortalaması	19,24	4,23
Yapısal liderlik alt boyut toplam puan ortalaması	16,25	3,32
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam puan ortalaması	74,63	13,85

Tablo 2 incelendiğinde araştırma grubunun; “İnsanlara yardım etmeyi severim” ifadesinin $4,24 \pm 1,09$ madde ortalamasına sahip olduğu, “Mantıklı düşünürüm” ifadesinin $4,21 \pm 1,09$ madde ortalamasına sahip olduğu ve öğrencilerin genel olarak yüksek düzeyde katıldığı görülmüştür. Araştırma grubunun “İnsanlar için ilham kaynağıyım” ifadesinin $3,50 \pm ,99$ madde ortalamasına sahip olduğu, “Güç sahibi insanların desteğini almada başarılıyım” ifadesinin $3,67 \pm 1,05$ madde ortalamasına sahip olduğu ve katılımcıların genel olarak orta düzeyde katıldıkları görülmüştür. Araştırma grubunun çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ortalaması $74,63 \pm 13,85$ ile yüksek düzeyde olduğu, politik liderlik alt boyut toplam puan ortalamasının $18,59 \pm 3,86$ olduğu, insan kaynaklı liderlik alt boyut toplam puan

ortalaması 20,53±4,41 olduğu, karizmatik liderlik alt boyut puan ortalaması 19,24±4,23 ve yapısal liderlik alt boyut toplam puan ortalamasının ise 16,25±3,32 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Mann Whitney-U Testi Analizleri

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplam	U	Z	P
Politik Liderlik	Kadın	82	101,37	8312,00	4909,000	-,420	0,67
	Erkek	124	104,91	13009,00			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Kadın	82	111,03	9104,50	4466,500	-	0,13
	Erkek	124	98,52	12216,50			
Karizmatik Liderlik	Kadın	82	98,81	8102,50	4699,500	-,922	0,35
	Erkek	124	106,60	13218,50			
Yapısal Liderlik	Kadın	82	103,09	8453,00	5050,000	-,082	0,93
	Erkek	124	103,77	12868,00			
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	Kadın	82	103,12	8456,00	5053,000	-,074	0,94
	Erkek	124	103,75	12865,00			

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde araştırma grubunun cinsiyet değişkeni ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutları puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 4. Araştırma Grubunun Spor Yapma Durumuna Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Mann Whitney-U Testi Analizleri

Boyut	Spor Yapma Durumu	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplam	U	Z	P
Politik Liderlik	Evet	164	108,98	17872,00	2546,000	-2,616	0,00*
	Hayır	42	82,12	3449,00			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Evet	164	106,83	17519,50	2898,500	-1,593	0,11
	Hayır	42	90,51	3801,50			
Karizmatik Liderlik	Evet	164	107,59	17644,50	2773,500	-1,953	0,05
	Hayır	42	87,54	3676,50			
Yapısal Liderlik	Evet	164	106,83	17519,50	2898,500	-1,598	0,11
	Hayır	42	90,51	3801,50			
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği	Evet	164	108,31	17762,50	5053,000	-2,289	0,02*
	Hayır	42	84,73	3558,50			

*p<0,05

Tablo 4 değerlendirildiğinde araştırma grubunun spor yapma durumu ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarında politik liderlik toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenirken (p<0,05) ölçek alt boyutları insan kaynaklı liderlik, karizmatik liderlik ve yapısal liderlik puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Tablo 5. Araştırma Grubunun Lisanslı Sporcu Olma Durumuna Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Mann Whitney-U Testi Analizleri

Boyut	Lisanslı Sporcu	N	Sıra Ort.	Sıra Toplam	U	Z	P
Politik Liderlik	Evet	98	108,38	10621,00	4814,0	-1,123	0,26
	Hayır	108	99,07	10700,00			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Evet	98	105,03	10292,50	5142,5	-,352	0,72
	Hayır	108	102,12	11028,50			
Karizmatik Liderlik	Evet	98	11,62	10939,00	4496,0	-1,871	0,06
	Hayır	108	96,13	10382,00			
Yapısal Liderlik	Evet	98	110,41	10820,50	4614,5	-1,601	0,10
	Hayır	108	97,23	10500,50			
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	Evet	98	110,62	10840,50	4594,5	-1,633	0,10
	Hayır	108	97,04	10480,50			

*p<0,05

Tablo 5 değerlendirildiğinde araştırma grubunun lisanslı sporcu olma durumu ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Tablo 6. Araştırma Grubunun Sporun Hayatınızdaki Önemi Durumuna Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Mann Whitney-U Testi Analizleri

Boyut	Sporun Hayatınızdaki Önemi	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplam	U	Z	P
Politik Liderlik	Önemsiz	93	95,78	8907,50	4536,5	-1,694	0,09
	Çok Önemli	113	109,85	12413,50			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Önemsiz	93	92,83	8633,00	4262,0	-2,347	0,01*
	Çok Önemli	113	112,28	12688,00			
Karizmatik Liderlik	Önemsiz	93	94,74	8810,50	4439,5	-1,922	0,05
	Çok Önemli	113	110,71	12510,50			
Yapısal Liderlik	Önemsiz	93	95,88	8917,00	4546	-1,680	0,09
	Çok Önemli	113	109,77	12404,00			
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	Önemsiz	93	92,59	8610,50	4239,5	-2,385	0,01*
	Çok Önemli	113	112,48	12710,50			

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde araştırma grubunun sporun hayatınızdaki önemi ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarından insan kaynaklı liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenirken (p<0,05), ölçek alt boyutları politik liderlik, karizmatik liderlik ve yapısal liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Tablo 7. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Kruskal Wallis H Testi Analizleri

Boyut	Yaş	N	Sıra Ortalama	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
Politik Liderlik	18-21 yaş	74	98,99	,715	0,69
	22-25 yaş	116	105,61		
	26-29 yaş	16	109,06		
İnsan Kaynaklı Liderlik	18-21 yaş	74	103,17	,078	0,96
	22-25 yaş	116	104,21		
	26-29 yaş	16	99,91		
Karizmatik Liderlik	18-21 yaş	74	107,28	1,454	0,48
	22-25 yaş	116	99,47		
	26-29 yaş	16	115,19		
Yapısal Liderlik	18-21 yaş	74	104,11	3,327	0,18
	22-25 yaş	116	99,68		
	26-29 yaş	16	128,34		
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	18-21 yaş	74	103,23	,757	0,68
	22-25 yaş	116	101,98		
	26-29 yaş	16	115,78		

*p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde araştırma grubunun yaş değişkeni ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Tablo 8. Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Kruskal Wallis H Testi Analizleri

Boyut	Sınıf	N	Sıra Ortalama	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
Politik Liderlik	Birinci Sınıf	62	92,20	3,297	0,19
	İkinci Sınıf	34	110,93		
	Üçüncü Sınıf	110	107,57		
İnsan Kaynaklı Liderlik	Birinci Sınıf	62	100,55	2,733	0,25
	İkinci Sınıf	34	118,84		
	Üçüncü Sınıf	110	100,42		
Karizmatik Liderlik	Birinci Sınıf	62	100,24	,311	0,85
	İkinci Sınıf	34	103,04		
	Üçüncü Sınıf	110	105,48		
Yapısal Liderlik	Birinci Sınıf	62	98,15	2,721	0,25
	İkinci Sınıf	34	118,29		
	Üçüncü Sınıf	110	101,94		
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	Birinci Sınıf	62	96,40	1,881	0,39
	İkinci Sınıf	34	113,59		
	Üçüncü Sınıf	110	104,39		

*p<0,05

Tablo 8 değerlendirildiğinde araştırma grubunun sınıf değişkeni ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05).

Tablo 9. Araştırma Grubunun Gelir Durumuna Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Kruskal Wallis H Testi Analizleri

Boyut	Gelir Durumu	N	Sıra Ortalama	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
Politik Liderlik	1500 TL ve altı	133	105,78	2,542	0,46
	1501-3000 TL	31	89,98		
	3001-4500 TL	16	115,66		
	4501 TL ve üzeri	26	100,48		
İnsan Kaynaklı Liderlik	1500 TL ve altı	133	108,77	4,280	0,23
	1501-3000 TL	31	95,94		
	3001-4500 TL	16	105,38		
	4501 TL ve üzeri	26	84,80		
Karizmatik Liderlik	1500 TL ve altı	133	104,62	,511	0,91
	1501-3000 TL	31	96,95		
	3001-4500 TL	16	101,75		
	4501 TL ve üzeri	26	106,63		
Yapısal Liderlik	1500 TL ve altı	133	104,76	3,795	0,28
	1501-3000 TL	31	87,34		
	3001-4500 TL	16	102,09		
	4501 TL ve üzeri	26	117,21		
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	1500 TL ve altı	133	105,52	1,244	0,74
	1501-3000 TL	31	93,24		
	3001-4500 TL	16	109,31		
	4501 TL ve üzeri	26	101,85		

*p<0,05

Tablo 9 değerlendirildiğinde araştırma grubunun gelir durumu ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Tablo 10. Araştırma Grubunun Haftalık Spor Yapma Süresine Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Kruskal Wallis H Testi Analizleri

Boyut	Haftalık Spor Yapma Süresi	N	Sıra Ortalama	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
Politik Liderlik	1 saat ve altı	47	115,43	4,927	0,08
	1-3 saat	71	91,74		
	4 saat ve üzeri	88	106,62		
İnsan Kaynaklı Liderlik	1 saat ve altı	47	106,24	1,274	0,52
	1-3 saat	71	97,10		
	4 saat ve üzeri	88	107,20		
Karizmatik Liderlik	1 saat ve altı	47	118,20	4,907	0,08
	1-3 saat	71	93,48		
	4 saat ve üzeri	88	103,73		
Yapısal Liderlik	1 saat ve altı	47	107,96	3,950	0,13
	1-3 saat	71	92,29		
	4 saat ve üzeri	88	110,16		
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri ölçeği toplam	1 saat ve altı	47	115,89	4,965	0,08
	1-3 saat	71	91,81		
	4 saat ve üzeri	88	106,31		

*p<0,05

Tablo 10 değerlendirildiğinde araştırma grubunun haftalık spor yapma süresi durumuna göre çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt

boyutları toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 11. Araştırma Grubunun Yaptığı Spor Türüne Göre Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği Kruskal Wallis H Testi Analizleri

Boyut	Yaptığı Spor Türü	N	Sıra Ortalama	Kruskal Wallis H	
				X ²	p
Politik Liderlik	Bireysel	100	108,75	1,733	0,42
	Takım	42	95,25		
	Her ikisi de	64	100,72		
İnsan Kaynaklı Liderlik	Bireysel	100	103,10	2,559	0,27
	Takım	42	115,21		
	Her ikisi de	64	96,44		
Karizmatik Liderlik	Bireysel	100	105,34	,300	0,86
	Takım	42	104,18		
	Her ikisi de	64	100,19		
Yapısal Liderlik	Bireysel	100	104,15	,694	0,70
	Takım	42	108,69		
	Her ikisi de	64	99,09		
Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği toplam	Bireysel	100	106,17	,648	0,72
	Takım	42	104,62		
	Her ikisi de	64	98,60		

* $p<0,05$

Tablo 11 incelendiğinde araştırma grubunun yaptığı spor türüne göre çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tartışma

Bu araştırma spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören antrenörlük bölümü öğrencilerinin liderlik tarzı algılarını incelemek için yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; araştırma grubunun cinsiyet değişkeni, lisanslı sporcu olma durumu, yaş değişkeni, sınıf değişkeni, gelir durumu, haftalık spor yapma süresi ve yaptığı spor türüne göre çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek tüm alt boyutları toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Yine araştırma grubunun spor yapma durumu ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarında politik liderlik toplam puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenirken, ölçek alt boyutları insan kaynaklı liderlik, karizmatik liderlik ve yapısal liderlik puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür, araştırma grubunun sporun hayatınızdaki önemi ile çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği toplam puan ve ölçek alt boyutlarından insan kaynaklı liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenirken, ölçek alt boyutları politik liderlik, karizmatik liderlik ve yapısal liderlik toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı

belirlenmiştir. Özdemir, Buyruk ve Güngör (2018), yaptıkları çalışma sonucunda öğretmen adaylarının liderlik yönelimlerinde cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuşlardır. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelendiği bir araştırma sonucunda, öğrencilerin liderlik özelliklerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Kurtyemez, 2021). Elde edilen sonuçlar cinsiyet değişkeni ile ilgili elde ettiğimiz bulgulara paralellik göstermektedir. Çetintaş (2019), antrenörlerin liderlik yönelimleriyle ilgili bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda, antrenörlerin liderlik yönelimlerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve bu farklılığın erkek antrenörlerin lehine olduğu anlaşılmıştır. Aynı çalışmada yaş değişkenine göre de anlamlı farklılıklar olduğu ve yaş büyüdükçe liderlik yönelimleri puanlarının yükseldiği anlaşılmıştır.

Liderlik davranışlarının incelendiği bir araştırmanın (İbicioğlu, Özmen & Taş, 2009) bulgularına göre, liderlik davranışı yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ve yaş arttıkça liderlik davranışı olumlu etkilenmektedir. Özen ve Eroğlu (2022) egzersiz ve spor bilimleri öğrencilerinin liderlik tarzlarını değerlendirdiği çalışmada, öğrencilerin liderlik yönelimleri ile cinsiyet, bireysel sporlar, takım kaptanlığı ve takım sporları açısından anlamlı farklılığın olduğunu, sınıf değişkeni açısından farklılık olmadığını belirlemişlerdir.

Arslan ve Uslu (2013), öğretmen adaylarının liderlik yönelimlerini ortaya koyan bir çalışma sonucunda, liderlik yönelimlerinin yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Buna göre, yaşı büyük olanların liderlik yönelimleri ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Akgül ve Gül (2022), güreş antrenörlerin liderlik özellikleri ve ahlaki zeka düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, katılımcıların liderlik özelliklerin yüksek olduğunu ve liderlik özellikleri ile ahlaki zekaya ait empati ve vicdan alt boyutları arasında pozitif bir ilişki olduğunu ifade etmişlerdir.

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelendiği bir çalışma sonucunda (Kurtyemez, 2021), öğrencilerin yaşlarının liderlik özelliklerini etkilediği ve yaş arttıkça bu özelliğin daha iyiye gittiğini ortaya koyulmuştur. Bu sonuçlar, liderlik becerisinin yaşla birlikte geliştirilebilir bir beceri olabileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmaların (İbicioğlu, Özmen & Taş, 2009; Arslan ve Uslu, 2013; Çetintaş, 2019; Kurtyemez, 2021) bulguları, yaş değişkeni ile ilgili elde ettiğimiz bulgularla çelişmektedir. Literatür incelendiğinde, konuyla ilgili daha fazla çalışma yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Güler ve ark., (2020) spor lisesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerini belirledikleri çalışmada, öğrencilerin liderlik yönelimleri ile spor yapma durumu ve süresine göre anlamlı farklılık olduğunu ifade etmişlerdir. Çevik ve Alan (2021), ebelik bölümü öğrencilerinin liderlik yönelimlerini inceledikleri çalışmada, liderlik yönelimleri arttıkça mesleki aidiyet duygusunun arttığını ifade etmişlerdir.

Cengiz ve Güllü (2018), spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerini ortaya koyan bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, öğrencilerin liderlik yönelimleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Lisanslı sporcu olup olmama durumlarına göre ise anlamlı şekilde farklılık göstermektedir. Buna göre lisanslı sporcular politik liderlik alt boyutunda lisanslı sporcu olmayanlara göre daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Çalışmamız bulgularına göre, politik liderlik alt boyutunda spor yapma değişkenine göre anlamlı farklılık vardır. Bu farklılık spor yapan öğrencilerin lehinedir. Bu sonuç, çalışmamızdaki spor yapma durumu değişkeninden elde ettiğimiz bulgularla örtüşmektedir.

Sonuç olarak; araştırmada yer alan öğrencilerin liderlik düzeylerinin yüksek olduğu ve ikinci sınıf öğrencilerin liderlik özelliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kaynaklar

- Akgül, K. A., & Gül, M. (2022). Güreş Antrenörlerinin Liderlik Özellikleri ile Ahlaki Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 21-25.
- Arslan, H., & Uslu, B. (2013). Öğretmen Adaylarının Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi/Examining the Leadership Orientations of Pre-Service Teachers. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 42-60.
- Atar, E. & Özbek, O. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları. *Spormetre* 7, 51-9.
- Baltaş, A. (2003), Liderlik yetkinlikleri. *Kaynak Dergisi*, Sayı: 14.
- Cengiz, R. ve Güllü, S. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ile Fiziksel Saygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4): 94-108.
- Çetintaş, Y. (2019). Karate antrenörlerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi, Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Çevik, A. & Alan, S. (2021). Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri İle Ebelik Mesleğine Aidiyet Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 7 (3) , 182-196.
- Dursun, M., Günay, M., & Yenel, İ. F. (2019). Çok yönlü liderlik yönelimleri ölçeği (ÇYLYÖ): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2),
- Güler, B., Dursun, M. & Gunay, M. (2020). Spor Lisesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2) , 576-587.
- İbicioğlu, H., Özmen, H. İ., & Taş, S. (2009). Liderlik Davranışı ve Toplumsal Norm İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma. *Suleyman Demirel University Journal Of Faculty Of Economics & Administrative Sciences*, 14(2).
- Karadağ, D. (2013). Yüzme antrenörlerinin bir liderlik özelliği olan iletişim becerilerinin yüzücülerin motivasyonları üzerindeki etkisi (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Kirkpatrick AS, Locke AE. (1991). 'Leadership: Do Traits Mater?' *Academy of Management Executive*. Vol.5, No:2.
- Kurtyemez, H. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Özellikleri ile Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişki: Samsun İli Örneği. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Özdemir, Y., Buyruk, H., & Güngör, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi ile Liderlik Yönelimleri Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 548-571.
- Özen, G. & Eroğlu, S. (2022). Egzersiz Ve Spor Bilimleri Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Tarzlarının İncelenmesi: (İDÜ ÖRNEĞİ) . *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 3(2),1-7.
- Tekin, A. & Zorba, E. (2017). Spor ve rekreasyon organizasyonlarında etkili liderlik. *Atatürk Üniversitesi Besyo Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (2).
- Williams, J. M. E. (1993). *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance*. Mayfield Publishing Co.
- Yılmaz İ. (2008). Sporcu Algıları Çerçevesinde Farklı Spor Branşlarındaki Antrenörlerin Liderlik Davranış Analizleri ve İletişim Beceri Düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi*.